

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Niiranen, Anna

Title: Kuningatar Viktoria ei vihannut vauvoja

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Niiranen, A. (2017, 26.6.2017). Kuningatar Viktoria ei vihannut vauvoja. What the Hela?. <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/hela/ajankohtaista/blogi/aikasemmat-blogitekstit/kuningatar-viktoria-ei-vihannut-vauvoja>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

26.06.2017

Kuningatar Viktoria ei vihannut vauvoja

Anna Niiranen

Tuore brittiläinen pukuepookkidraama [Victoria](#) (2016–) kuvaa [Englannin kuningattaren Viktorian](#) (1819–1901) elämää nuorena hallitsijana ja aviovaimona 1840-luvun ensimmäisinä vuosina. Samaan aikaan kun Yle on tänä keväänä esittänyt Suomessa sarjan ensimmäistä kautta, monet katsojat ovat yrittäneet muistella, kuka olikaan tämä sarjassa kuvattu voimakastahtoinen nuori nainen, joka nousi valtaistuimelleen 18-vuotiaana ja hallitsi imperiumiaan yli 60 vuotta.

Menestysarjaa taustoitetaan [Ylen omilla nettisivuilla](#) (toukokuussa 2017) ja rakennetaan henkilökuvaa nuoresta kuningattaresta. Jo jutun otsikko on repäisevä: *"Tällainen oli Victoria-tv-sarjan hallitsija: Uskomattoman nopea syömäri ja kuumaverinen vauvavihaaja"*. 1800-luvun brittiyhteiskuntaa tutkivana olen toki törmännyt väitteeseen vauvoja vihaavasta Viktoriasta aiemminkin. Ylen juttu kuitenkin jatkui:

Kuningattaren äidinvaiston puuttuminen ei heijastunut vain hänen suhtautumisessaan raskauteen ja synnytykseen – hän ei juurikaan pitänyt vauvoista. Eräässä kirjeessä hän kirjoitti: 'Minulla ei ole syvää rakkautta pikkuvauvoja kohtaan... Ruma vauva on hyvin vastenmielinen kohde ja kauneinkin on kauhistuttava kelteisillään.'

Kuningattarella ei siis jutun perusteella ollut lainkaan ”äidinvaistoa”. Ja tämä sen vuoksi, että Viktoria kirjoitti vuonna 1859 omalle tyttärelleen – joka oli juuri synnyttänyt esikoisensa – kirjeen, jossa kuvaili pieniä lapsia, lastenkasvatusta ja suhdettaan omiin lapsiinsa. Kirjeen yksittäinen lause rumista vauvoista on sittemmin tullut miltei pakolliseksi Viktorian elämäkertakirjallisuudessa ja television historiadokumenteissa.

Edwin Henry Landseer: "Windsor Castle in Modern Times", 1840-43.

Väite vauvoja vihaavasta monarkki-äidistä on siis alkanut elää omaa elämäänsä, mutta juuri kukaan ei näytä koskaan tarkastelevan Viktorian kirjettä kokonaisuutena tai pohtivan sitä kysymystä, voiko yksittäinen kirjeenkohta ylipäättään edustaa yhden ihmisen käsitystä niinkin isosta asiasta kuin äitiydestä. Itse olen taipuvainen ajattelemaan, että ihmisten mielipiteet tapaavat muuttua elämäkokemuksen myötä ja että myös Viktoria suhtautui asioihin eri tavoin elämänsä aikana. Se, että hän oli näkemyksissään toisinaan melko jyrkkä, mikä näkyi suhtautumisessa myös omiin lapsiin, ei vielä tarkoita, etteikö Viktorialla olisi ollut ”äidinvaivastoa” – mitä se ikinä tarkoittaakin. Ainakin hän kirjeidensä perusteella välitti lapsistaan, oli huolissaan näiden kohtaamista vastoinkäymisistä ja halusi olla mukana lastensa elämässä – esimerkiksi kirjeenvaihto vanhimman tyttären kanssa kesti yli neljäkymmentä vuotta.

Historian kansantajuistaminen ja kevyt elämäkerrallinen taustoitus tv-sarjan yhteydessä on tarpeellista, mutta tärkeää olisi tarkistaa faktoina esitettyjen väitteiden todenperäisyys. Mikä tahansa Wikipedian sivusto ei tähän riitä ja elämäkertakirjallisuuden kanssakin kannattaa olla varovainen. Viktoriasta on nimittäin kirjoitettu iso kasa elämäkertoja, joiden taso vaihtelee suuresti.

Fiksuinta onkin lukea kirje kokonaisuutena. Meidän täytyy nimittäin muistaa, että kaikilla kirjoituksilla on aina asiayhteys, jossa ne ovat syntyneet. Viktoria kirjoitti kirjeensä tyttärensä äitinä eikä hallitsevana kuningattarena – hän oli kirjeenvaihdossaan suorasanainen, realistinen ja aika pisteliäskin. Hän oli myös ironinen ja huumorintajuinen, mutta tämä taso on usein (miespuolisilta) tutkijoilta jäänyt huomiomatta. Kirjeitä on luettu siis hyvin kirjaimellisesti: Viktorian täytyi vihata vauvoja, koska hän piti kaikkein pienimpiä niistä rumina eikä suuremmin nauttanut niiden seurasta. Todellisuudessa kirje tyttärelle jatkuu seuraavasti: *”Mutta neljästä kuukaudesta eteenpäin niistä [vauvoista] tulee yhä vain suloisempia. Ja toistan tämän – sinun lapsesi ilahduttavat minua kaikenikäisinä”*.

Ei enää aivan yhtä sensaatiomaista.

Jonkinlainen feminiininen luenta pakottaa meidät näkemään naispuoliset monarkit pelkkinä sukupuolensa edustajina ja kukaan nainenhan ei voi olla ihailematta vauvoja.

Kiinnostavampaa onkin oikeastaan kysyä, miksi meillä on niin pakottava tarve katsella naispuolisia hallitsijoita vain jonkinlaisen äitiyden kehyksen kautta. Harvemmin olen nähnyt, että vastaavalla vakavuudella olisi pohdittu muiden Englannin monarkkien vanhemmuutta, tai ainakaan miespuolisten hallitsijoiden isyyttä. Millaisen isänmallin tarjosi lapsilleen esimerkiksi Englantia 1500-luvulla hallinnut [Henrik VIII](#)? Vastaus on, että ei kovinkaan kummoista. Kukaan ei silti tv-sarjojen esittelyissä itke Henrikin olemattoman isänvaiston perään. Kaikki sen sijaan tietävät, että Henrik VIII oli aika kamala aviomies.

Caldesi and Montecchi: "Prince Albert, Queen Victoria and their nine children", 1857.

Siitä olen samaa mieltä, että Viktoriasta saa aikaan hyvää tv-viihdettä. Hänen elämänsä mahtui paljon: yksinäinen lapsuus, valtaistuimelle nousu ja erityisesti asema naispuolisena hallitsijana aikana, jolloin naisilla ei yleisesti ollut mainittavan paljon poliittisia oikeuksia. Todellisuudessa Viktoria oli elämänsä aikana monta: yksinäinen lapsi, nuori hallitsija, aviovaimo ja sittemmin myös leski, varttuneempi vallankäyttävä, yhdeksän lapsen äiti, "Euroopan isoäiti" ja Britannian imperiumin keulakuva, joka edusti jatkuvuutta ja vakautta monissa poliittisissa kriiseissä. Hän ei siis taivu yhteen rooliin, eikä varsinkaan pelkäksi äidiksi.

Tässä samalla voin todeta myös toisen Viktoriaan liitetyn sitkeän myytin paikkaansa pitämättömäksi. Viktoria ei koskaan sanonut, että aviovuoteessa hän *"sulkee silmänsä, avaa jalkansa ja ajattelee Englantia."* Näin sanoi kokonaan toinen nainen, yli kymmenen vuotta Viktorian kuoleman jälkeen.

Väitteet vauvoja vihaavasta Viktoriasta voivat otsikoissa olla houkuttelevia, mutta totta ne eivät ole.

[Anna Niiranen](#) viimeistelee parhaillaan väitöskirjatutkimusta synnyttämisen lääketieteellisestä historiasta 1800-luvun Britanniassa.

Kuvalähteet: [kuva 1](#), [kuva 2](#). © These works are in the [public domain](#) in its country of origin and other countries and areas where the [copyright term](#) is the author's life plus 100 years or less.